

ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Сьогодні, коли англійська мова є, практично мовою міжнародного спілкування, освіта, отримана у Великій Британії, дає значні переваги й розкриває більші можливості для випускників англійських шкіл, коледжів та університетів. Система британської освіти пройшла перевірку часом і вважається зразковою.

Сучасна система освіти в Великобританії складається з чотирьох рівнів: початкового, середнього, так званої подальшої і вищої освіти. Дошкільне виховання відбувається в школах-яслях і дошкільних класах. Початковою освітою охоплюються діти з 5 до 11-12 років. З 5 років діти відвідують дворічні школи для малюків (pre-preparatory school), з 7 до 11 років - початкові школи (primary, elementary або preparatory school). З 11-12 літнього віку для дітей починається етап середньої освіти.

З середини 50-х років в Великобританії почалась державна перебудова системи середньої освіти, яка незавершена й досі. У результаті в країні сусідствують декілька типів середніх шкіл, значно відмінних одна від одної навчальними програмами і цілями навчання. Для всіх типів шкіл законодавче закріплено єдиний освітній мінімум, який повинна дати школа. Також законодавче введена обов'язкова безкоштовна середня освіта, яка завершується у віці 15-16 років. Випускники шкіл складають випускні іспити і отримують сертифікат про середню освіту GCSE (General Certificate of Secondary Education). Цей сертифікат є достатнім для початку самостійної трудової діяльності, але не дає права вступу у вищу навчальну закладу.

Говорячи про історіографію даного питання, можна сказати, що досить довгий час англійська система освіти перебувала в полі зору науковців, як зарубіжних, так і вітчизняних, російських та радянських. Певною мірою це можна пояснити частими, вже згадуваними реформами, про які писали в своїх працях такі вітчизняні та російські науковці: Н. Воскресенська, Б. Фультон, С. Коваленко. Питанням виховання в англійських школах та проблемою навчання дітей з обмеженими можливостями займалися знову ж таки вітчизняні дослідники: О. Джурицький, Н. Лавриченко, О. Локшина, Л. Пуховська та ін. стосовно радянської історіографії, то можна виокремити фундаментальну працю Н. Барбариги, присвячену переважно середній освіті в Великобританії. Серед західноєвропейських дослідників варто звернути увагу на С. Братан, Е. Кейд, К. Робінс, О. Петерс, які присвятили увагу питанню початкової та вищої освіти в Англії [1; с. 200-204].

Зростання та розвиток стали основними рисами, властивими вищій освіті 80-90-х років. З 1980 по 1995 рік кількість студентів у сфері вищої освіти в усьому світі виросла з 51 до 82 мільйонів, у результаті чого приріст складав 31 мільйон студентів. Переважне значення знань у сучасному світі, з одного боку, і зростання вимог до тих, кого готує вища школа, з іншого боку, підвищує її відповідальність і значимість перед суспільством. Досвід організації вищої освіти Великої Британії може стати в нагоді для побудови професійної освіти в Україні. Вища освіта Великої Британії з початку 80-х переживає великий приплив студентів. Загальна кількість абітурієнтів, що бажають одержати вищу освіту, уже у 1994 році складало 1,7 мільйона. У порівнянні з 1979 роком кількість студентів, які надійшли на денну форму навчання, виросла з 12 до 30%. Національна рада професійних кваліфікацій Великої Британії (NCVQ) представила нову структуру професійних кваліфікацій Англії, Уельсу та Північної Ірландії. Вона базується на національних стандартах, що визначають навички, уміння, знання та компетентність працівників, яких вимагає роботодавець, відповідно потребам сучасної економіки, політики та суспільних відносин.

Стан справ у системі освіти у Великій Британії в останні роки свідчить про великі досягнення у сфері вищої освіти. При плануванні масштабної діяльності в сфері вищої освіти з'являються нові проблеми, з якими зіштовхуються держава і керівники підприємств. У якості однієї з вагомих проблем розглядається питання рівноваги кількості та якості освіти. Нові вимоги до якості освіти повинні відповідати зростаючим різноманітним потребам світового ринку праці.

Деякі з зазначених вище тенденцій – швидкий і стійкий ріст контингенту студентів, підвищення міжнародної мобільності, висока сума витрат на вищу освіту і збільшення її вартості, пояснюють могутній потенціал вищої освіти. Особливості підготовки фахівців визначають гнучке реагування на зміни у структурі системи освіти та громадського життя. Разом із тим, підготовка фахівців будь-якої сфери здійснюється в тісному співробітництві з усіма секторами професійної освіти, такими, як університети, інститути та коледжі.

Нові підходи в організації навчального процесу – вимога часу. На цьому шляху велику допомогу може зробити дослідження структури вищої освіти у Великій Британії. Варіантність програм, вільний вибір основних дисциплін і предмету дослідження в рамках програми має місце майже на всіх сучасних факультетах Великої Британії. Можливість реалізації індивідуальних навчальних планів забезпечується модульно-блоковою системою побудови програм.

У Великій Британії вперше модульна система була введена на початку XIX століття та вже через призму сторіччя вільний вибір студентами навчальних дисциплін стала загальним правилом у вузах Великої Британії. Навчання блоками здійснюється на основі гнучкої програми, що забезпечує учням можливість виконання різноманітних інтелектуальних операцій і використання отриманих знань під час

вирішення навчальних завдань.

Така навчальна програма містить послідовні блоки: інформаційний, тестово-інформаційний (перевірка засвоєного), корекційно-інформаційний (у випадку невірної відповіді – додаткове навчання), проблемний (вирішення завдань на основі отриманих знань), блок перевірки та корекції. Блокове й модульне навчання виникло в результаті розвитку ідей програмування в навчанні.

Перший блок навчального плану у вузах Великої Британії складають обов'язкові курси, специфічні для кожної обраної спеціалізації.

Другий блок – це елективні курси, які можуть бути як загальноосвітніми, так і спеціальними. У ньому студент має можливість вибирати курси з запропонованих предметів. Система розподілу дисциплін на обов'язкові та на вибір виникла вперше в німецьких університетах.

Елективні дисципліни поділяються на дисципліни обмеженого вибору та вільного вибору. Вони можуть включатися в програми будь-якого курсу, але, як правило, найбільше інтенсивно (до 70%) вивчаються на основному. Співвідношення між обов'язковими й елективними дисциплінами у програмах різних університетів різне й залежить від багатьох параметрів: циклу навчання, його приналежності до державного чи приватного сектора, спеціальності та т. п.

Третій блок складають факультативні курси. Головна відмінність у тім, що елективні курси, на відміну від факультативних, є заліковими. Велика гнучкість у розробці індивідуальних програм забезпечується можливістю вибору не тільки різних курсів, але й визначених їхніх частин. Останнє стало доступним завдяки використанню модульного принципу, що полягає в тому, що курс розбивається на елементи у вигляді дискретних щодо незалежних частин (модулів).

Сутність дидактичного процесу на основі модульної технології забезпечення полягає у тому, що зміст навчання структурується в автономні організаційно-методичні блоки (модулі). Зміст і обсяг модулів у свою чергу варіюються в залежності від профільної й рівневої диференціації, що навчаються та дидактичних цілей. Такий підхід дозволяє створити умови для вибору індивідуальної траєкторії руху за навчальним курсом [3, с. 200-205].

Підводячи підсумки хочеться в першу чергу зазначити, що англійська система освіти являється дійсно однією з кращих у світі. Проведені часті реформи та доопрацювання навчальних планів дозволяють їй бути конкурентоспроможною на європейському ринку освіти. Очевидним достоїнством освітньої системи Великобританії є її виняткова гнучкість. І в школі, і в університеті є можливість за своїм уподобанням вибирати дисципліни і спеціалізацію. Більше того – при бажанні вибрані предмети і напрямки можна замінити.

Такий розвиток освітньої системи Великобританії обумовлений в першу чергу міцними традиціями даної країни, великою зацікавленістю уряду у вихованні і достойному навчанні своїх громадян. Певною мірою ми не можемо відкидати фактор самостійності та індивідуальності навчальних закладів, особливо тих, які надають вищу освіту [2, с. 119].

Використана література:

1. *Абрамова Т.* Чисто англійське образование / Т. Абрамова // Народное образование. – 2007. – № 1. – с.200-204.
2. *Алексеева О. В.* Сучасні тенденції виховання та освіти в розвинених країнах світу / О. В. Алексеева // Педагогіка і психологія. – 2004. – № 3. – С. 119.
3. *Сучасна освітня система у Великій Британії [Текст] : наукове издание / Л. Кнодель // Наукові записки. Серія: Педагогіка. – Тернопіль, 2004. – № 5*2004. – С. 200-205.*

Аннотація

В статті йдеться про розвиток вищої освіти в Великій Британії. Зазначається, що кількість осіб, які бажають отримати вищу освіту в Великій Британії збільшується щороку. Також згадується збільшення міжнародної мобільності, збільшення витрат на вищу освіту, а відповідно і збільшення вартості вищої освіти. Розглядаються особливості підготовки студентів в Великій Британії.

Annotation

The article deals with the development of higher education in Great Britain. It is claimed that the amount of those who want to get the higher education in GB grows annually. An increase of international mobility is mentioned as well alongside with the growth of expenses for the higher education and accordingly its cost. The peculiarities of the students' training are being regarded.

УДК 37.015.31:130.123.4.(477)

Кушинська Л. А.

УКРАЇНСЬКІ ДУХОВНІ ЦІННОСТІ У СУЧАСНОМУ ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

Україна була і є країною глибокої педагогічної традиції (варто згадати А. С. Макаренку, В. О. Сухомлинський та ін.), котра має високе гуманітарне значення для народів Європи, а також країною